

Nationella socialfondsprogrammet för investering och sysselsättning

Arbetsförmedlingens återsrapportering 2021

© Arbetsförmedlingen
Författare: Paul Andersson, Paola Moscatelli Bergnéhr
Datum: 2022-03-31
Diarienummer: Af-2022/0023 2742

Förord

Europeiska socialfonden (ESF) är EU:s viktigaste verktyg för att främja sysselsättningen i Europa. I det nationella socialfondsprogrammet medverkar Arbetsförmedlingen som projektägare och medfinansier.

Enligt Arbetsförmedlingens regleringsbrev 2021, ska Arbetsförmedlingen ta tillvara de möjligheter som det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020 ger för att förstärka och utveckla de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Åtterrapporten redovisar på vilket sätt resultat och erfarenheter har tagits till vara i den ordinarie arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Beslut i ärendet har fattats av överdirektör Lars Lööv. Ärendet har föredragits av Ulf Norman, tf. enhetschef Ledningsstaben.

Beslutet är fastställt digitalt i Diariet och saknar därför namnunderskrifter

Lars Lööv

Ulf Norman

Innehåll

Förord	5
1 Sammanfattning	8
2 Arbetsförmedlingens uppdrag och riktlinjer	9
2.1 Uppdrag enligt regleringsbrev 2021	9
2.2 Inriktningsdokument.....	9
3 Organisering av Arbetsförmedlingens arbete med socialfonden	10
3.1 Arbetsförmedlingens EU-fondsamordning	10
3.2 Beslutsordning	10
3.3 Kontaktpersoner vid verksamhetsområde och avdelningar	10
3.4 Ekonomiadministration.....	11
3.5 Uppföljning och utvärdering	11
3.6 Övervakningskommitté	11
3.7 Strukturfondpartnerskap.....	11
4 Arbetsförmedlingens medverkan i socialfondsprogrammet	11
4.1 Arbetsförmedlingens nationella projekt	14
4.1.1 Demokratisk digitalisering.....	14
4.1.2 Kickstart React EU	14
4.1.3 Kundval Rusta och matcha	15
4.1.4 Jämställd etablering.....	15
4.1.5 Mer mat fler jobb	16
4.1.6 Samstart	16
4.1.7 Trygg rekrytering	17
4.1.8 Ung framtid 2.0.....	18
4.2 Arbetsförmedlingens regionala projekt	18
4.2.1 Give and Get 2.0.....	18
4.2.2 Malmökraften 2.0	19
4.3 Arbetsförmedlingens uppdrag inom European Employment Services	19
4.4 Projekt Arbetsförmedlingen medfinansierar.....	20
4.4.1 Gröna gången	21
4.4.2 Hållbar etablering	21
4.4.3 Relocate.....	22
4.4.4 Respondere	22
4.4.5 SIKT 2.0 Samverkan för integration, kompetensförsörjning och tillväxt	23
4.4.6 SPIK- Sammansatt problematik i Kronoberg	24
4.4.7 Sänk trösklarna	24

4.5	Resultat och erfarenheter från projekt kopplat till Arbetsförmedlingens verksamhet.....	24
4.6	Unga som står långt ifrån arbetsmarknaden	25
4.7	Jämställd arbetsmarknadsetablering	26
4.8	Extern samverkan.....	27
4.9	Arbetsförmedlingens medverkan i React EU.....	29
4.10	Nationellt socialfondsprogram 2021–2027.....	29
5	Slutsatser och framåtblick.....	29

1 Sammanfattning

Arbetsförmedlingen har fortsatt ta tillvara de möjligheter som det nationella socialfondsprogrammet ger. Under 2021 har Arbetsförmedlingen varit projektägare för elva projekt varav nio nationella, två regionala.

Arbetsförmedlingen har under året prioriterat större nationella projekt som medfört nytta i ordinarie verksamhet, som exempelvis Kundval Rusta och matcha, Jämställd etablering och Ung framtid. Projektet Kundval Rusta och matcha ska utvärdera myndighetens användning av socialfonden för utvecklade matchningstjänster för att dra lärdomar inför ett system med fristående aktörer. Jämställd etablering har utvecklat en matchningsmetod som fungerar väl för målgruppen utrikesfödda och särskilt kvinnor. Ung framtid visar att ungdomar är en målgrupp som kan behöva förstärkt samverkan med kommuner då utbildning är en viktig faktor för att etablera sig på arbetsmarknaden. Projektet Demokratisk digitalisering har beviljats i slutet av 2021.

Under 2021 har Arbetsförmedlingen tilldelats React-EU medel för att förstärka den enskildes ställning på arbetsmarknaden på grund av covid-19-pandemins konsekvenser. Arbetsförmedlingens React-EU projekt Kickstart tilldelades en miljard kronor i september 2021 och har byggt en projektstruktur för att finansiera ordinarie insatser med socialfondsmedel.

Utöver projekt som Arbetsförmedlingen varit projektägare till har myndigheten medverkat i 62 projekt med externa projektägare. Arbetsförmedlingens medverkan har varit möjlig i de externa projekt som inte konkurrerar med upphandlade insatser. Projekt som har prioriterats är de som främjat jämställd arbetsmarknadsetablering, nyanlända och unga, samt insatser som prioriteras i Arbetsförmedlingens inriktningsdokument för socialfonden; extern samverkan, digitalisering och matchningstjänster.

Under 2021 har Arbetsförmedlingen tagit ytterligare kliv mot en reformerad myndighet. Arbetsförmedlingen har inte kunnat delta i nya socialfondsinitiativ som bedrivs av externa projektägare i samma utsträckning som tidigare. Det beror främst på att myndigheten numera har en bred palett av upphandlade insatser som exempelvis är motiverande, rustande och vägledande. Sådana insatser har traditionellt erbjudits i socialfondsprojekten för att rusta den målgrupp som står långt ifrån arbetsmarknaden för att ens kunna ta del av Arbetsförmedlingens ordinarie insatser.

Myndigheten har under 2021 varit aktiv i förberedelserna inför det kommande socialfondsprogrammet och fört dialog om Arbetsförmedlingens nya förutsättningar för att delta i Europeiska socialfonden plus, då antalet potentiella projektdeltagare som kan anvisas till externa projekt förväntas att minska. Samtidigt är samverkan

central i socialfondsprojekt och formerna för samverkan i den nya programperioden behöver anpassas till Arbetsförmedlingens reformering.

2 Arbetsförmedlingens uppdrag och riktlinjer

2.1 Uppdrag enligt regleringsbrev 2021

Arbetsförmedlingen ska ta till vara de möjligheter som det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020 ger för att förstärka och utveckla de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Regleringsbrevet för 2021 anger att Arbetsförmedlingen ska redovisa sin medverkan i socialfondsprogrammet och på vilket sätt resultat och erfarenheter av detta program har tagits till vara i den ordinarie arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Arbetsförmedlingen ska vidare, i samråd med Svenska ESF-rådet förbereda medverkan i det tillkommande programområdet som avser React-EU och Europeiska socialfonden plus 2021–2027.

2.2 Inriktningsdokument

Arbetsförmedlingens inriktningsdokument¹ ligger till grund för myndighetens arbete med socialfondsprogrammet. Inriktningsdokumentet tydliggör förutsättningarna för Arbetsförmedlingens medverkan i socialfondsprojekt, prioriterade inriktningar och beskriver den interna stödstrukturen. De projekt Arbetsförmedlingen bedriver ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och ligga i linje med myndighetens uppdrag. Projekten ska bidra till myndighetens förändrings- och förnyelsearbete. I arbetet med socialfonden har Arbetsförmedlingen tre prioriterade områden:

- Extern samverkan
- Digital kompetens
- Matchningstjänster

¹ Arbetsförmedlingens arbete med Europeiska socialfonden (ESF) Af 2019/00261112

3 Organisering av Arbetsförmedlingens arbete med socialfonden

3.1 Arbetsförmedlingens EU-fondsamordning

Arbetsförmedlingens ledningsstab ansvarar för det övergripande arbetet med EU:s fonder kopplat till myndighetens uppdrag och mål. Ledningsstaben samordnar EU-fondarbetet genom att erbjuda stöd till myndighetens verksamhetsområden och avdelningar, samt ansvarar för det strategiska perspektivet i myndighetens användning av socialfondsmedel. Ledningsstaben säkerställer och stöttar myndighetens representation i Övervakningskommittén för socialfondsprogrammet samt ansvarar för dialog med Svenska ESF-rådet och uppdragsgivaren.

3.2 Beslutsordning

Arbetsförmedlingen har en myndighetsgemensam beslutsordning för socialfondsprojekt sedan 2019. Verksamhetsområdesdirektörerna och avdelningschefer tar beslut om projekt och medfinansiering, i enlighet med Arbetsförmedlingens arbetsordning. Efter att projektansökningar har beretts på lokal- och regional nivå kvalitetssäkras besluten på nationell nivå varefter Arbetsförmedlingen tar ställning om myndigheten ska initiera eller medverka i ett projekt.

Beslutsstrukturen bidrar till att myndighetens insatser genomförs inom prioriterade områden och gäller för samtliga socialfondsprojekt myndigheten medverkar i. Strukturen säkrar att Arbetsförmedlingen inte medverkar i projekt med insatser som myndigheten har upphandlat eller som sker inom ordinarie verksamhet. Medverkan i projekt innebär att myndigheten har en roll som projektägare, medfinansiär eller samverkanspart, som samverkanspart exempelvis med en eller flera representanter i styr- eller referensgrupper.

3.3 Kontaktpersoner vid verksamhetsområde och avdelningar

Arbetsförmedlingens verksamhetsområden har utsedda kontaktpersoner som ansvarar för arbetet med socialfondsprojekt. Kontaktpersonerna ingår i ett nätverk som stöttar projekt, deltar i arbetet med regionala handlingsplaner, ansvarar för dialoger och samverkan med externa aktörer och bedömer projektförslag så de är i linje med myndighetens prioriterade områden. Ett nytt steg infördes 2021 i bedömningsprocessen där inköpsavdelningen och rättsavdelningen kontrollerar att den föreslagna projektinsatsen inte redan finns i Arbetsförmedlingens ordinarie tjänsteutbud.

3.4 Ekonomiadministration

Ekonomiavdelningen stödjer det strategiska och det operativa arbetet med socialfondsprogrammet genom att ta fram projektbudget och stöddokument. Ekonomiavdelningen stödjer interna projekt i planeringsfasen och hanterar ekonomi, administration och rapportering i de socialfondsprojekt som Arbetsförmedlingen äger.

3.5 Uppföljning och utvärdering

Analysavdelningen bidrar med uppföljning och utvärdering av Arbetsförmedlingens projekt. Ett stort fokus har lagts på effektutvärdering av projektet Jämställd etablering. Projektet har planerats för att generera svar på frågan om hur stöd ska utformas för att bäst hjälpa utrikesfödda kvinnor till arbete.

Myndigheten har bistått ESF-rådet i arbete med utvärdering av socialfondprogrammet 2014–2020 som blev klart under första kvartalet 2021 och har medverkat i ESF-rådets arbetsgrupp för att ta fram indikatorer till det nya socialfondsprogrammet plus (ESF+) för programperioden 2021–2027.

3.6 Övervakningskommitté

Arbetsförmedlingen är representerad i Övervakningskommittén för socialfondprogrammet och i kommitténs arbetsutskott, för att bidra till ökad kvalitet och effektivitet i genomförande av programmet.

3.7 Strukturfondpartnerskap

Strukturfondpartnerskapen (SFP) har i uppgift att utifrån de regionala handlingsplanerna besluta om lämpliga utlysningar av socialfondsmedel och prioritera mellan projektansökningarna. Arbetsförmedlingen deltar i samtliga åtta strukturfondpartnerskap, liksom i de regionala beredningsgrupper som sammankallas av SFP-sekretariatet i respektive region.

4 Arbetsförmedlingens medverkan i socialfondsprogrammet

Under 2021 har generaldirektören fattat beslut som ska underlätta bedömningen för Arbetsförmedlingens medverkan i externa socialfondsprojekt. Inför deltagande i socialfondsprojekt genomförs en bedömning om det uppstår en konkurrenssituation i förhållande till redan upphandlade tjänster. En konkurrenssituation uppstår om motsvarande tjänst redan finns upphandlad eller är möjlig att utveckla inom befintliga avtal hos Arbetsförmedlingen. Myndigheten kan medverka i socialfondsprojekt om tjänsten inte redan är upphandlad eller ska upphandlas.

Arbetsförmedlingen har under året prioriterat större projekt där myndigheten är projektägare. Exempelvis projekten Kundval Rusta och matcha, och Jämställd etablering. Det ökade utbudet av Arbetsförmedlingens upphandlade tjänster och den tydligare verksamhetsstyrningen har därför resulterat i en minskning av antal projekt i samverkan med andra aktörer. Strukturell samverkan har skett på lokal, regional och nationell nivå med främst Svenska ESF-rådet, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Försäkringskassan och andra viktiga aktörer som regioner, kommuner, civilsamhälle och arbetsgivare.

Arbetsförmedlingen har under 2021 ansökt om medel från EU:s återhämtningsfond, React-EU med syfte att ge insatser till de som blivit arbetslösa på grund av pandemin. I september startades projektet Kickstart React-EU. Projektet arbetar efter tre spår:

- Vägledning; fokus på unga men också på karriärvägledning för de med behov av omställning.
- Omställning genom arbetsmarknadsutbildningar, framför allt med en grön- och digital inriktning.
- Extratjänster.

Myndigheten har fortsatt dialogen inför kommande programperiod för Socialfonden plus. Arbetsförmedlingen har verkat för att socialfondsmedlen fortsättningsvis ska bidra till mervärde för arbetssökande och svensk arbetsmarknad. Insatser av rustande, förberedande och matchande karaktär för de individer som befinner sig långt från arbetsmarknaden är aktuella i kommande programperiod.

Arbetsförmedlingen har under 2021 varit projektägare till elva socialfondsprojekt, varav nio nationella och två regionala projekt. Tre nya projekt startade under 2021: Kickstart React-EU, Eures 2021–2023 samt Demokratisk digitalisering.

Tabell 1. Arbetsförmedlingens ESF-projekt i egen regi samt medfinansierings- och samverkansprojekt.

Antal projekt	2019	2020	2021
I egen regi	14	12	11
Medfinansierad och/ eller samverkanspartner ²	123	135	62

Källa: ESF-rådets projektdatabas EBS2021

Socialfondsprojektet Kundval Rusta och matcha är fortsatt en viktig satsning för Arbetsförmedlingen. Syftet är att testa och utvärdera leverantörsmodellen inom matchningstjänsten. Projektet löper parallellt med regeringsuppdraget för att utveckla en ny matchningstjänst och är ett bidrag till reformeringen av myndigheten. Under året har Arbetsförmedlingen behövt anpassa projektverksamheten till följd av

² Sammanlagt antal externa projekt där Arbetsförmedlingen under året varit medfinansierad eller samverkanspartner till. Under året kan projektet ha beviljats, avslutats eller avbrutits.

covid-19-pandemin. Justeringar i projekten har skett i samarbete med Svenska ESF-rådet för att nå uppsatta projektmål.

Utöver de egenägda projekten har Arbetsförmedlingen medverkat i 62 projekt. De flesta projekt är riktade till nyanlända med särskilt fokus på kvinnor, unga som står långt från arbetsmarknaden och långtidsarbetslösa.

Tabell 2. Total projektbudget för projekt i egen regi och total projektbudget för externa projekt som Arbetsförmedling medfinansierar (angivet i tkr).

Pågående projekt eller projekt som har avslutats under 2021	Budget
I egen regi exklusive Kickstart React-EU	1 060 198
I egen regi Kickstart React-EU	1 000 000
Projekt där Arbetsförmedlingen är medfinansier	1 537 268

Källa: ESF-rådets projektdatabas EBS2021 (2021-12-31) som bearbetats av avdelningen Ekonomi Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har under 2021 bedrivit projekt i egen regi med cirka 2,1 miljarder kronor i total projektbudget varav en miljard kronor till projektet Kickstart React-EU. Arbetsförmedlingens medfinansierar projekt med en total projektbudget om drygt 1,5 miljarder kronor. Informationen i tabell ett och två avser pågående och avslutade projekt 2021.

Tabell 3. Utfall för total projektbudget, antal deltagare och deltagarersättning 2021

2021	Utfall budget (tkr) (exklusive deltagarersättning)	Antal deltagare	Utfall deltagarersättning via anslag (tkr)
I egen regi	222 250	15 236	202 692
Medfinansier	Data saknas	2 683	Data saknas

Källa: ESF-rådets projektdatabas

Arbetsförmedlingens socialfondsprojekt totala utfall jämfört med projektbudget 2021 uppgår till cirka 425 mnkr, varav cirka 203 mnkr utgör deltagarersättning.

Antalet deltagare i socialfondsprojekt har ökat med cirka 70 procent mellan 2020 och 2021. Ökning har skett i Arbetsförmedlingens projekt, främst på grund av att projektet Kundval Rusta och matcha har höga volymer av deltagare. Under 2020 deltog 10 495 personer totalt. Under året har totalt 17 919 personer deltagit i projekt som Arbetsförmedlingen driver eller medfinansierar.

Tabell 4. Resultat vid projektavslut, anges i %.

2021	Arbete	Studier
I egen regi	40	22
Medfinansier	34	16

Källa: SCB, ESF-databasen, 2021-01-04

I Arbetsförmedlingens egenägda projekt har 40 procent av deltagarna gått till arbete och 22 procent till studier. I egenägda projekt är resultaten bättre när det gäller både övergång till arbete och studier jämfört med externa medfinansieringsprojekt. Det beror bland annat på stora volymer av deltagare med bra resultat i Arbetsförmedlingens projekt. Det är svårt att dra slutsatser om jämförelser av resultaten då många projekt har olika målgrupper med varierande behov.

4.1 Arbetsförmedlingens nationella projekt

4.1.1 Demokratisk digitalisering

Demokratisk digitalisering, är ett kompetensutvecklingsprojekt inriktat på ökad generell digital kompetens för Arbetsförmedlingens medarbetare. Projektet beviljades i november 2021 och pågår till februari 2023. Målet är att erbjuda kartläggning till hela myndighetens personalstyrka och kompetensutvecklingsinsatser till hälften av personalen.

I projektet kommer kompetensutvecklingsinsatser att utvecklas evidensbaserat i samverkan med forskningsgruppen för teknikförstärkt lärande vid KTH. Projektet har tre faser. En inledande analys- och planeringsfas som pågår mellan 1 november 2021 och 30 april 2022, en efterföljande genomförandefas mellan 1 maj och 31 december 2022, samt en avslutningsfas under januari och februari 2023. Vid projektets slutfas kommer Arbetsförmedlingen att ha kunskap om personalstyrkans digitala nuläge, tillgång till evidensbaserade lärandemoduler inom generell digital kompetens, samt kunskap om vilka resultat deltagandet har på medarbetarnas digitala motivation och förmåga.

4.1.2 Kickstart React EU

Projektet finansieras av EU:s initiativ React-EU för att motverka de negativa konsekvenserna av covid-19-pandemin. Projektet har en budget på en miljard kronor och pågår till och med november 2022. Syftet är att fler arbetssökande ska ta del av insatser för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden och gå till arbete eller utbildning. Insatser som erbjuds är upphandlade tjänster som arbetsmarknadsutbildning, karriärvägledning, yrkes- och studieförberedande insats. Stödet ska även bidra till en grön och digital tillväxt inom EU.

Vissa aktiviteter består av Arbetsförmedlingens redan upphandlade insatser inom vägledning och omställning som exempelvis arbetsmarknadsutbildningar. Deltagare har haft möjlighet till beslut av extratjänst fram till december 2021. Projektet startade september 2021 och pågår till november 2022 med möjlighet till förlängning till april

2023. Många av projektets insatser varar längre än fyra månader och då ett fåtal deltagare kan mätas under 2021 har ingen resultatuppföljning kunnat göras.

4.1.3 Kundval Rusta och matcha

Inom ramen för utvecklingen av tjänsten Rusta och matcha, som är en matchningstjänst för arbetssökande som behöver stöd för att få jobb eller börja studera, bedriver Arbetsförmedlingen socialfondsprojektet Kundval Rusta och matcha. Syftet är att hitta former som möjliggör ett effektivt system där fristående aktörer levererar goda resultat. Projektet startade i april 2020 och pågår till september 2022.

Genom socialfondsprojektet ökar möjligheterna för Arbetsförmedlingen i samarbete med IFAU att följa upp och utvärdera matchningstjänsterna. Lärandet i utvecklingsprojektet ska utvärderas genom kvalitativa och kvantitativa uppföljningar. Projektet ska identifiera behov av förändringar i matchningstjänsten. Projektet Kundval Rusta och matcha ska nå upp till en volym på 18 500 personer som skall ta del av det fördjupade stödet via upphandlade leverantörer, enligt lagen om valfrihetssystem (LOV). Eftersom projektet är en del av den pågående tjänsten Rusta och matcha har det varit särskilt viktigt att arbeta med ett förtydligande mellan det som rör projektets beslutade lärandeplan och stötta utrullningen i ordinarie verksamhet.

Det uppnådda resultatet³ fram till 2021 är 9 878 unika deltagare. Av dessa har 293 gått vidare till studier och 717 gått vidare till arbete.

4.1.4 Jämställd etablering

Jämställd etablering initierades som en del av handlingsplanen för hur Arbetsförmedlingen ska öka andelen utrikesfödda kvinnor som arbetar eller studerar. Projektet har genomförts på 16 platser i landet mellan 2018 och 2021. Målgruppen är nyanlända kvinnor och män som har eller har haft rätt till etableringsinsatser, samt haft uppehållstillstånd i upp till fyra år. Projektet har utvecklat en matchningsmetod för arbetssökande som står långt bort från arbetsmarknaden, implementerad med en aktiv styrning mot att kvinnor och deltagare med störst behov ska få mest stöd.

Insatsen startar med en bred kartläggning av den arbetssökandes formella och informella kompetens i form av erfarenheter, intressen och egenskaper. Arbetsgivarens rekryteringsbehov kartläggs på motsvarande sätt. På så vis skapas förutsättningar för att matcha individer som saknar arbetslivserfarenhet och formell kompetens. Projektet har uppmärksammats för goda resultat. 2 500 personer har påbörjat aktivitet sedan projektstart och 52 procent har gått vidare till arbete (varav 47 procent kvinnor) tre månader efter genomförd kartläggning. Jämställd etablering har uppmärksammats för att vara både ett verksamhets- och forskningsprojekt, både nationellt och internationellt.

³ Siffror inhämtade 2021-12-03

För att kunna mäta effekten av matchningsinsatsen på deltagarnas chans att få anställning bedrevs Jämställd etablering som en randomiserad försöksverksamhet. Forskningsstudien har inkluderat 7 721 nyanlända arbetssökande. Resultaten från Jämställd etablering ger evidensbaserad kunskap om vilken typ av insatser som kan höja sysselsättningsgraden för utrikesfödda kvinnor. Projektet har haft dialoger med olika avdelningar, enheter och sektioner internt på myndigheten, kopplat till upphandling och inköp i syfte att undersöka om metoden kan användas inom myndighetens verksamhet.

4.1.5 Mer mat fler jobb

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Arbetsförmedlingen samarbetar i projektet Mer mat fler jobb, med syftet att få fler människor sysselsatta i svensk livsmedelsproduktion. Projektsamarbetet startade 2018 och pågår till augusti 2022.

Projektets mål är att förbättra kompetensförsörjningen och öka attraktionskraften för arbete inom livsmedelsbranschen, genom att ta fram relevanta utbildningar och få fler arbetsgivare att använda digitala verktyg.

Genom samarbetet får Arbetsförmedlingen kunskap om de gröna näringarna och kan fånga upp behov av arbetsmarknadsutbildningar.

1 571 personer har deltagit i projektaktiviteter, 371 deltagare har gått vidare till jobb och 439 personer till utbildning. Projektet har utvecklat en modell för att effektivisera matchningen i branschen. Deltagarinsatser består av yrkeskompetensbedömning med kompletterande utbildning (arbetsmarknadsutbildning och rekryteringsutbildning) för att möta arbetsgivares kompetensbehov.

Ökat samarbete med branschen och ökad kunskap om arbetsgivarbehov är en förutsättning för bättre matchning. Kontakten med arbetsgivare har försvårats på grund av pandemin. Som ett resultat av projektet har Arbetsförmedlingen och LRF tecknat ett samarbetsavtal och har skapat ett gemensamt nationellt branschråd. Ytterligare samverkan i projektet sker med ett flertal andra aktörer som branschorganisationer, fackförbund, arbetsgivarorganisationer, kommuner, regioner, utbildningsleverantörer och statliga myndigheter som Tillväxtverket, Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

4.1.6 Samstart

Projektet startade i december 2019 och pågår till januari 2023. Syftet med Samstart är att utveckla metoder och strukturer för att förbättra övergången från gymnasieskolan till arbetsliv för ungdomar med funktionsnedsättning.

Samstart samverkar med kommuner i Malmö, Göteborg, Växjö och Umeå. Kommunerna är en aktiv part i projektet och bidrar med personalresurser. Lokalt och regionalt samverkar projektet med Försäkringskassan, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Myndigheten för delaktighet (MFD).

Projektet bygger på tre metoder: individen i fokus, multikompetenta team (med resurser från Arbetsförmedlingen och kommunerna) och Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS). Projektet ger en sammanhållen process för eleven under skoltiden och fram till anställning. På projektorterna samverkar Arbetsförmedlingen med övriga aktörer för att nå fler personer i målgruppen för tidig skolsamverkan. Det finns behov av en sammanhållen process för att förbättra övergången från studier till arbetsliv för målgruppen. Det är viktigt att eleven har samma handläggare även efter skolavslut. Projektet ser över förslag på hur en generell rutin ska utformas för när överlämning till andra handläggare kan ske i myndighetens ordinarie verksamhet.

Projektet följer indikatorn omsättningsmått till arbete⁴ som visar ett ackumulerat resultat på 7,8 procent av deltagarna som löpande skrivs in i projektet och går till arbete. Resultatet är lika för både män och kvinnor.

Det finns flera lärdomar som kan tas till vara och ha betydelse i Arbetsförmedlingens framtida uppdrag:

- Målgruppens behov av samverkan i övergången från skola till arbetsmarknaden är större än vad som tidigare framkommit.
- Ansvar och roller mellan Arbetsförmedlingen och skolan är otydlig.
- Adekvata insatser för en del av målgruppen saknas och
- Målgruppen har behov av kontinuerliga kontakter.

4.1.7 Trygg rekrytering

Projektet startade i juli 2019 och pågår till april 2022. Trygg rekrytering arbetar med metodutveckling och tillgängliggörande av kompetens hos personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Projektet utvecklar en metod för arbetsgivararbetet där arbetet startar utifrån arbetsgivarnas kompetensbehov. Medarbetarna i projektet stöttar arbetsgivare till en trygg rekrytering med hjälp av ett kompetensteam som består av en särskild stödperson med kompetens i introduktionsmetodik (SIUS-konsulent) med kompletterande professioner som psykolog, arbetsterapeut, sjukgymnast, handläggare för beslut och handläggare som extra arbetsgivarresurs. Projektet knyter till resurser som arbetslivsinriktad rehabilitering och företagsrådgivare för att få till en helhetslösning för deltagare och underlätta för arbetsgivare att anställa personer med funktionsnedsättning. Uppföljningen i projektet har visat att det fortfarande är fler män än kvinnor som får SIUS-stöd och tillgång till lönestöd.

Projektet verkar för att öka andelen kvinnor som tar del av SIUS-stöd och anställning med lönebidrag. Projektet har sedan start haft 330 deltagare, varav 205 kvinnor och 125 män. 162 personer har gått till arbete fördelat på 46 procent män och 54 procent kvinnor.

⁴ Omsättning till arbete är ett verksamhetsmått som mäter antal och andel av öppet arbetslösa och deltagare i program som varje månad får/övergår till arbete. Det sker kontinuerligt ett inflöde av arbetssökande i målgruppen och resultatet är utflöde från målgruppen.
Måttet redovisas för hela landet, region och enhet. Formel för utfall är = Resultat antal/ Målgrupp antal *100

4.1.8 Ung framtid 2.0

Projektet startade i december 2018 och har förlängts till februari 2023. Ung framtid finansieras från programområde 3, Sysselsättningsinitiativet för unga. Projektet pågår i länen Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Värmland, Dalarna, Skåne och Blekinge. Målgruppen är främst unga mellan 16–29 år med endast förgymnasial utbildning.

Projektets huvudsakliga syfte är att få unga 16–29 år med endast förgymnasial utbildning att nå motsvarande gymnasieexamen genom att på olika sätt via aktiviteter matcha mot utbildning. I målgruppen ingår även unga 16–29 år som saknar yrkesutbildning och de med efterfrågad yrkesutbildning som har behov av fördjupat stöd i jobbsökandet för att matcha arbetsgivarens behov.

Projektet erbjuder Arbetsförmedlingens ordinarie insatser exempelvis jobbsökaraktiviteter, vägledning och studiemotiverande kurs på folkhögskola (SMF). Samarbetspartners varierar utifrån regionala behov, men är oftast anordnare av reguljär utbildning såsom folkhögskolor och kommunal vuxenutbildning, arbetsmarknadsenheter, studieförbund samt arbetsgivare och fackliga parter. Arbetsmarknadens parter bidrar med generell arbetsmarknadskunskap och information om fackets roll på arbetsmarknaden.

Under året har Värmland och Dalarna avslutat sin del i projektet. Ackumulerat resultat för hela 2021 visar att 4,8 procent av projektdeltagarna går till studier, varav 3,2 procent till reguljära studier och 1,6 procent till studiemotiverande insatser på Folkhögskola. Preliminära resultat visar att i de län där projektet är verksamt sker fler övergångar till studiemotiverande insats jämfört med län som inte projektet finns i.

4.2 Arbetsförmedlingens regionala projekt

4.2.1 Give and Get 2.0

Give and Get 2.0 bygger på det ursprungliga projektet Give and Get som avslutades i november 2020. Give and Get 2.0 startade oktober 2020 och pågår till februari 2023 och bedrivs i Södermanland. Projektet är en fortsättning på tidigare satsning för att fler utomeuropeiskt födda akademiker och yrkesutbildade ska få arbeten som motsvarar deras kvalifikationer.

Projektet fokuserar på ett flexibelt introduktionsprogram på en till sex veckor genom metoden Jobbklubb, som innebär studiebesök hos arbetsgivare och information om svensk arbetsmarknad och arbetsliv. Därefter matchas deltagaren till relevant praktikplats, genomgår validering av sin yrkeskompetens och blir vid behov erbjuden en kompletterande utbildning. Projektet fokuserar på individuella lösningar för arbetssökande och arbetsgivare. Förväntat resultat är att minst 40 procent av både män och kvinnor ska ha fått anställning eller börjat studera. En utmaning har varit att flera arbetssökande i målgruppen har fått arbetsmarknadstjänster i form av anvisning till fristående leverantörer, vilket gjort det svårare för projektet att hitta

deltagare. Beslutstiderna för anställningsstöd har varit långa vilket försvårat att bibehålla en god resultatnivå.

Projektet har haft ett tydligt jämställdhetsfokus som gett resultat. Från projektstart fram till oktober 2021 har 166 personer deltagit i projektet, 61 procent av dem har varit kvinnor. Målet är att 500 personer ska ha deltagit i projektet. Av deltagarna har 21 procent gått till studier och 23 procent har gått till arbete fram till oktober 2021, sedan projektstart. Resultaten har varit jämnt fördelade mellan könen med en viss övervikt av fler kvinnor till studier.

4.2.2 Malmökraften 2.0

Projektet pågår mellan januari 2020 och februari 2023. Målgruppen är malmöbor med eller utan försörjningsstöd som deltar i Jobb- och utvecklingsgarantin eller uppbär sjukpenning. Syftet är att deltagaren ska gå till arbete eller reguljära studier. Projektet ägs av Arbetsförmedlingen och är ett samverkansprojekt med Malmö stad, Försäkringskassan, Region Skåne och samordningsförbundet FINSAM Malmö. Samordnad planering mellan samarbetspartners med individen i fokus är en viktig metod.

Projektet eftersträvar att nå 5 600 deltagare med mål att 2 500 deltagare går till arbete eller studier. Målet för samtliga medverkande organisationer i projektet är att minska både långtidsarbetslösheten och kostnader för försörjningsstöd och sjukpenning. Ackumulerat har cirka 3 039 personer tagit del av projektet med en jämn könsfördelning på 52,2 procent män och 47,8 procent kvinnor.

Projektet har bedrivit transnationellt samarbete med Växthusets Forskningscenter i Köpenhamn där projektmedarbetare fått genomgå utbildningsmoduler för att få kunskap i vad som ökar deltagares förflyttningar mot arbete eller studier. Lärdomar från utbildningsmodulen visar att parallella insatser och ökad tilltro hos projektmedarbetare om att deltagare kommer nå resultat är gynnsamma för deltagaren.

Sedan start har 955 gått till arbete och 107 deltagare har gått till studier. Projektet har ett högre resultat i jämförelse med övriga deltagare i programmet Jobb- och utvecklingsgarantin i Malmö. Slutsatsen är att samverkan av den här formen har effekt på målgruppens förflyttning mot arbete och reguljära studier. Många delar av projektets arbetssätt bedöms vara möjliga att implementera i och vara förenliga med reformeringen av Arbetsförmedlingen.

4.3 Arbetsförmedlingens uppdrag inom European Employment Services

Som medlemsland i EU har Sverige förbundit sig att underlätta arbetskraftens fria rörlighet och bidra till att stärka den gemensamma europeiska arbetsmarknaden.

Med European Employment Services (Eures)-förordningen⁵ som grund är Arbetsförmedlingen utsedd av regeringen att vara både nationellt samordningskontor för Eures Sverige (NSK)⁶ och Eures-medlem. Arbetsförmedlingens roll som Eures-medlem innebär att ge arbetsgivare och arbetstagare stöd i att rekrytera respektive hitta ett arbete i en annan medlemsstat. Delar av NSK:s verksamhet finansieras av socialfonden med syfte att utveckla NSK:s metoder och verktyg för att kunna utveckla, följa upp och stödja det svenska Eures-nätverket.

Socialfondsfinansieringen gör det möjligt att fortsätta utveckla NSK:s arbetsmetoder och kontaktytor så att nätverket kan utvidgas ytterligare för att öka medvetenheten om Eures-tjänsterna på den svenska arbetsmarknaden. NSK har under 2021 nyttjat socialfondsmedel för att anlita extern expertkompetens till en informationskampanj på sociala medier. Kampanjen bidrog till att göra Eures-nätverket mer synligt och känt, något som bidrog till att nätverket utökades med fyra företag under 2021. Under 2021 har NSK inte kunnat nyttja socialfondsmedlen fullt ut för nätverksmöten och workshops för de befintliga medlemmarna och partner i det svenska Eures-nätverket. Orsaken är att de flesta möten har ägt rum online på grund av covid-19-pandemin.

4.4 Projekt Arbetsförmedlingen medfinansierar

Arbetsförmedlingen medfinansierar projekt med deltagare eller personal. De projekt Arbetsförmedlingen väljer att medverka i är främst projekt som har strategisk betydelse för myndigheten nationellt, regionalt eller lokalt.

Myndigheten har medverkat i ett antal projekt som startade under det gångna året. Projekt som prioriterats har till exempel varit med olika samordningsförbund i syfte att främja samverkan med fokus på personer i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering.

Arbetsförmedlingen är engagerad i åtta socialfondsprojekt som medfinansierar eller samverkanspartner med Finansiellt samordningsförbund (FINSAM) som projektägare. Arbetsförmedlingen är en part i samtliga FINSAM-förbund vilket är en anledning till att myndigheten ser positivt att fördjupa samarbetet i socialfondsprojekt med FINSAM som projektägare eller medfinansierar.

Här följer några exempel på regionala och nationella projekt där Arbetsförmedlingen har medverkat som medfinansierar eller samverkanspartner. Projektförteckning finns i bilaga 1.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/589 av den 13 april 2016 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna.

⁶ Nationella samordningskontoret för Eures, NSK, är en samordnande funktion inrättad i varje EU/EES-land och Schweiz med syfte att samordna nationell Eures-verksamhet.

4.4.1 Gröna gången

Gröna gången i Västmanland är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt Sala kommun och har bedrivits från 2019 till februari 2021. Syftet är att skapa förutsättningar för egenförsörjning och ett självständigt liv genom hälsoinspirerande och ”gröna” aktiviteter, ofta på lantgårdar. Innehållet i aktiviteterna är individuellt utformade utefter varje enskild persons behov och baseras på noggrann kartläggning av individens kompetenser, kunskaper, erfarenheter och svårigheter i livet. Kartläggningen har resulterat i förberedande åtgärder, praktik, arbetsträning och språkträning. Målgruppen har varit långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna och nyanlända. 92 deltagare har fått ta del av utbildning och språkstöd och introducerats till arbete på lantgårdar. 18 personer har fått arbete och åtta har börjat studera. Resterande deltagare är i behov av fortsatt stöd från Arbetsförmedlingen, kommunen eller Försäkringskassan.

En slutsats är att det personliga mötet och en trygg miljö är nyckeln till framgång i arbetet med målgruppen. En annan insikt är att det behövs längre tid än sex månader för att få till en förändring för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.

4.4.2 Hållbar etablering

Projektet drivs av Arbetsmarknadsförvaltningen, Stockholms stad i samarbete med Socialförvaltningen, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm sedan augusti 2019 och pågår till mitten av 2022. Syftet med projektet är att stötta deltagarna genom att erbjuda ett individuellt anpassat stöd och därmed skapa förutsättningar för att komma närmare arbetsmarknaden och etablera sig i samhället.

Målgruppen är nyanlända i etableringsprogrammet med kort utbildningsbakgrund samt nyanlända som tidigare deltagit i etableringsprogrammet men nu är inskrivna i Jobb- och utvecklingsgarantin, med särskilt fokus på kvinnor.

Metoden i projektet är att genom samverkan samla Arbetsförmedlingens och Stockholm Stads resurser för att stödja den arbetssökande. Det sker genom samverkan mellan olika arbetsroller i projektet: arbetsförmedlare, etableringskoordinatorer, digital koordinator, studie- och yrkesvägledare, arbetsmarknadskoordinator, samhällsvägledare, hälsokoordinator samt jobbcoach.

Deltagarna får möjligheten att förbättra sina språkkunskaper. Första steget i projektet är utbildning i svenska med jobbfokus. Den sammanhållna utbildningen inleds med fem veckors introduktion i samarbete med enheten för språkstödande insatser (ESFI). Under halva tiden av utbildningen studerar deltagarna svenska för invandrare och resterande tid utgörs av teoretiska och praktiska moment, exempelvis information om arbetsmarknaden, datakunskap, samhällsvägledning, information om hälsa och välmående, inspirationsföreläsningar och studiebesök. Under pandemin har eleverna fått göra virtuella studiebesök på olika arbetsplatser med hjälp av VR-glasögon. Totalt 600 personer har använt sig av de digitala verktygen som projektet har utvecklat och 400 har även tagit del av andra projektinsatser, bland annat arbetsplatsförlagt lärande. 90 procent av deltagarna upplever att det

coachande individuella stödet har underlättat etableringen på arbetsmarknaden. 80 procent av deltagarna upplever att projektet har erbjudit aktiviteter och insatser som stärkt deras anställningsbarhet. Projektet har lagt grunden till *Welcome house*, som är en väg in för alla nyanlända i Stockholm där myndighetskontakter finns på plats tillsammans med stöd i matchning mot arbetsmarknaden, studie- och yrkesvägledning, civilsamhälle och företag.

4.4.3 Relocate

Projektet har startats för att skapa och utveckla metoder och samarbetsformer för att arbetslösa ska hitta arbete genom att flytta till Skellefteå, då etableringen av batteribolaget Northvolts i Skellefteå har ett stort behov av arbetskraft. Målgruppen är främst långtidsarbetslösa från storstäderna; Stockholm, Göteborg och Malmö, men projektet är inte begränsat till de orterna. Relocate erbjuder stöd för etablering till arbete på orten, individuella studievägar och information om möjligheter att bo och leva i kommunen. Projektägare för Relocate är Region Västerbotten och genomförs i samverkan med Arbetsförmedlingen, Skellefteå kommun och Northvolt tillsammans med andra lokala arbetsgivare.

I projektet kommer en del av deltagarna som visat intresse för anställning hos Northvolt att testas inför rekrytering genom Simulerad rekryteringsmetod (SRM). Arbetspsykologer på Arbetsförmedlingen arbetar med att utveckla den metod som ligger till grund för urval och matchning av deltagaren. SRM är inspirerad av en beprövad fransk matchnings- och rekryteringsmetod. Det är en objektiv metod med fokus på de krav som arbetet ställer i form av generella kompetenser. Generella kompetenser är något personen utvecklat genom livet både genom personliga och professionella erfarenheter och som vid inkludering i rekryteringen kan förbättra matchningen.

Projektet har under uppstartsfasen arbetat med etablering av projektorganisation och kontakter med berörda samarbetspartners och företag. Under hösten 2021 har deltagarinflödet ökat.

Arbetsförmedlingens förändrade uppdrag har varit utmanande för projektet och arbetsuppgifter har flyttats från Arbetsförmedlingen till andra projektpartners. Hittills har 12 deltagare fått jobb via Relocate i Skellefteå varav åtta har blivit anställda på Northvolt och fyra på måltidsenheten i Skellefteå kommun.

4.4.4 Respondere

Respondere startade i april 2019 och drivs gemensamt mellan tre samordningsförbund; Insjöriket, FINSAM Göteborg och Älv & Kust som även är projektägare. Målgruppen är unga med aktivitetsersättning, unga med en problematik som gör att de kan behöva ansöka om ersättning, har fått avslag eller befinner sig i liknande situation som individer med tidigare beviljad aktivitetsersättning av Försäkringskassan. Arbetsförmedlingens roll har rört det förstärkta samarbetet för att stärka deltagare så de kan ta del av gemensam kartläggning.

Projektets verksamhet har varit vad som kallas förrehabiliterande insatser. Projektet har arbetat med motiverande, stärkande och aktiverande insatser genom evidensbaserade metoder till stöd för individens utveckling.

Projektet har ett transnationellt samarbete med Region Friesland i Holland. Pandemin har stoppat alla resor under större delen av projekttiden så det transnationella utbytet har skett digitalt. Projektet avslutas i mars 2022.

291 ungdomar har deltagit i projektet, varav 18 procent har gått till arbete, 17 procent till studier och 10 procent har tagit del av praktik. Mer än hälften har haft behov av fler än en insats och fortsatt rehabilitering. Flera av deltagarna har tagit del av Arbetsförmedlingens olika program för lönestöd.

4.4.5 SIKT 2.0 Samverkan för integration, kompetensförsörjning och tillväxt

SIKT 2.0 är en förlängning av det ursprungliga projektet Samverkan för integration, kompetensförsörjning och tillväxt (SIKT) som startade april 2018 och pågår till december 2022. Syftet med projektet är att bidra till arbetskrafts- och kompetensförsörjning i regionen Västerbotten med mål att etablera en modell för att fler kvinnor och män kommer i försörjning inom deltagande kommuner. Målgruppen är nyanlända och utrikesfödda och målet är att deltagarna genom individstärkande insatser ska få eller närma sig egenförsörjning. SIKT 2.0 har utökat målgrupperna med ungdomar (15–24 år), långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning/ohälsa.

Projektets mål är att minst 300 personer deltar och att minst 100 personer går till anställning eller studier.

Projektägare är Region Västerbotten och kommunerna i Storuman, Åsele, Dorotea, Vilhelmina, Sorsele. Storuman ansvarar för det operativa arbetet tillsammans med Arbetsförmedlingen. Region Västerbotten och Arbetsförmedlingen har sedan 2019 en regional överenskommelse om samverkan där strategiska projektsatsningar är en viktig beståndsdel. Fler kommuner i Norrlands inland och andra samarbetspartners som samordningsförbund och organisationen Företagarna har tillkommit i det nya samarbetet i SIKT 2.0.

Projektets arbetsmetoder bygger på korta och enkla kontaktvägar mellan projektpartners. Arbetet utgår ifrån ett antal lokala jobbspår baserade på lokala och regionala kompetensbehov med stöd av Delegationen Unga och nyanlända till arbete (DUA), som utformats av kommunerna tillsammans med Arbetsförmedlingen.

Innan deltagaren startar ett jobbspår och en yrkesutbildning genomgår deltagaren en förberedande utbildning. Det har genomförts minst 15 jobbspår med inriktning på lokalvård, vård och omsorg, industri, storkök och restaurang, barnomsorg, naturinriktning och skog samt ett för start av näringsverksamhet. Fler jobbspår planeras i SIKT 2.0 under 2022. Projektet arbetar med att stärka deltagarna under tiden före deltagandet i jobbspår.

Projektet har sedan projektstart 98 deltagare fram till oktober 2021. De flesta projektdeltagare är män då flertalet inskrivna i det geografiska området är män. 21 deltagare har gått till arbete eller studier.

4.4.6 SPIK- Sammansatt problematik i Kronoberg

Projektet startade 2020 och pågår till 2022. Växjö kommun är projektägare med samverkanspartners från övriga kommuner i Kronobergs län, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Varend samordningsförbund. Projektets målgrupp är långtidsarbetslösa kvinnor och män mellan 18–64 år, med en komplex problembild exempelvis långtidssjukskrivning, outredd arbetsförmåga och funktionsnedsättning där behov av samordnat stöd från flera myndigheter finns. Projektet arbetar med tjänstedesign och att utveckla en koordinatorroll som stödjer deltagare i projektet. Fram till december 2021 har 137 personer deltagit i projektet. Ett fåtal har gått till arbete eller utbildning. Insatserna pågår fortfarande för de flesta av deltagarna.

4.4.7 Sänk trösklarna

Projekt Sänk trösklarna i Dalarna avslutades i december 2021. Borlänge kommun var projektägare och under två år har projektet arbetat med introduktionsutbildningar riktade till långtidsarbetslösa utrikesfödda kvinnor och män med försörjningsstöd. Många deltagare har tidigare deltagit i etableringsprogrammet och i Jobb- och utvecklingsgarantin men har haft en svag progression i svenska språket. Insatsen riktar sig till den målgrupp som inte har förmåga att ta del av Arbetsförmedlingens ordinarie insatser eller som inte uppfyller kraven för reguljära studier.

En insikt är att Arbetsförmedlingens uppdrag att matcha mot studier behöver kompletteras med mer anpassade insatser, dels med utbildning i svenska språket dels med information om svensk arbetsmarknad. Av 79 deltagare har 49 personer fått ett arbete efter genomförd utbildning. Arbetsförmedlingen har varit delaktig i styrgruppen.

4.5 Resultat och erfarenheter från projekt kopplat till Arbetsförmedlingens verksamhet

Under 2021 har projekten primärt arbetat med målgrupperna nyanlända (särskilt kvinnor) långtidsarbetslösa, personer med ohälsa, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga eller annan sammansatt problematik.

Erfarenheter från projekten visar att det ofta krävs en sammanhållen kedja av insatser för att arbetslösa ska komma i sysselsättning. Framgångsfaktorer för att nå resultat är projekt med ett individanpassat helhetsgrepp och en långsiktighet kring insatserna. Oftast räcker det inte med sex månaders arbetsmarknadspolitisk insats för att nå resultat i form av studier, arbete eller ett närmande till arbetsmarknaden.

Erfarenheter från framgångsrika projektinsatser synliggör behov som kan leda fram till en upphandlad tjänst, exempelvis vägledning. Samtidigt kvarstår behov för

målgruppen där socialfondsprojekt kan vara en del av lösningen. Socialfonden skulle kunna vara ett alternativ för personer som inte omfattas av Rusta och matcha-tjänsten då de bedöms stå för långt ifrån arbetsmarknaden. Exempelvis när den arbetssökande har låg kunskapsnivå i svenska språket och låg utbildningsnivå eller om den arbetssökande har en komplex problematik med ohälsa och andra hinder för att komma i arbete.

Under 2021 har Arbetsförmedlingen prioriterat egenägda, nationella och större projekt som Kundval Rusta matcha och Kickstart React-EU. Det har medfört att myndigheten blivit mer restriktiv i att delta i externt ägda projekt, i synnerhet med deltagare som är inskrivna på Arbetsförmedlingen. I vissa projekt deltar Arbetsförmedlingen i projektens referensgrupp eller i styrgrupp och bidrar med myndighetens expertkunskap. Det är tydligt att Arbetsförmedlingens upphandling av tjänster genom fristående aktörer minskar möjligheten att bedriva projekt med samverkanspartners som kommuner, civila samhället och studieförbund.

Arbetsförmedlingens uppdrag är att ta vara på resultat från socialfondsprojekten. Projekt som innehåller utveckling av arbetssätt är ofta tids- och resurskrävande vilket försvårar implementeringen i ordinarie verksamhet. Några av myndighetens projekt som arbetar med samordnad planering för individen och samverkan mellan flera aktörer har ambition att implementera delar av arbetssätt, exempelvis samordnad individuell planering i en reformerad myndighet. Några av projektens insatser utförs i arbetsförmedlingens regi med egen personal och har bedömts som att de inte kan implementeras på grund av reformeringen.

Projekt som innehåller samverkan och samordnad planering med kommuner kan vara svåra att ersätta med en upphandlad tjänst, då en del av innehållet kommer från andra aktörer i samverkan. Även metoder så som kartläggning och matchning från projekt som skett på lokala kontor tidigare är numera en del av ordinarie verksamhet, dessa arbetsuppgifter utförs numera genom upphandlade aktörer.

Många gånger är extern finansiering från socialfonden och medfinansiering från Arbetsförmedlingen i form av aktivitetsstöd avgörande för att få till stånd insatser i små kommuner. Erfarenheter från pågående socialfondsprogram pekar på att det kan finnas utmaningar i Arbetsförmedlingens engagemang för externt ägda projekt även i kommande programperiod för Europeiska socialfonden plus.

Även under 2021 har pandemins konsekvenser påverkat Arbetsförmedlingens arbete med socialfonden. Projekten har fått använda sig av digitala lösningar i arbetet med deltagare. Vissa aktiviteter som riktas mot arbetsgivare och transnationellt utbyte har ställts in. En del projekt har haft svårigheter att nå projektmålen i tid på grund av målgruppens behov.

4.6 Unga som står långt ifrån arbetsmarknaden

En del ungdomar har stora svårigheter att finna ett arbete. En anledning är att de inte har hunnit skaffa sig kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Flertalet projekt

redovisar att arbetet med målgruppen unga är mer komplex, särskilt för unga nyanlända, vilket gör att projekten har fått anpassa mål och indikatorer under projektets genomförande. Målgruppen som är aktuell för socialfondsprojekt står ofta långt ifrån egenförsörjning och har tung psykosocial- eller hälsoproblematik. Det kräver vanligtvis att deltagarna är inskrivna i projektet en längre period än beräknat.

Vuxenutbildningen eller arbetsmarknadsutbildning är sällan anpassade för målgruppen och vissa kommuner har börjat med förberedande utbildningar, ibland inom ramen för socialfondsprojekt, för att deltagaren ska gå vidare till reguljär utbildning eller arbete.

Målet för deltagarna blir sällan studier eller arbete direkt efter avslutat projekt utan att först uppnå en förbättrad hälsa och ökad motivation. Hög personaltäthet i kombination med små deltagargrupper har ofta varit framgångsrikt och deltagarna har fått stöd i mer än bara utbildningssituationen. Ytterligare framgångsfaktor är att tidigt identifiera funktionsnedsättningar för att erbjuda rätt stöd. Deltagarna behöver ofta hjälp för att komma i kontakt med myndigheter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunens olika förvaltningar och med vården. Trots att ungdomsarbetslösheten har sjunkit under 2021 så finns det fortfarande vissa grupper ungdomar och unga vuxna som är i behov av fördjupat stöd.

4.7 Jämställd arbetsmarknadsetablering

Många projekt har fortsatt fokusera på utrikesfödda, särskilt utrikesfödda kvinnor. En erfarenhet som delas av många projekt är att insatser som pågår i sex månader inte är tillräckliga för att nå resultat. Särskilt fokus på kvinnliga deltagare, mer samtalstid, hantering av familjesituation i samverkan med kommuner, underlättar för kvinnor att få tillgång till insatser i samma utsträckning som män. Arbetsgivarna upplever ofta deltagarnas språkkunskaper i svenska som ett hinder och språkkunskaperna hinner inte utvecklas under projekttiden i sådan utsträckning att deltagarna blir matchningsbara eller är redo för andra studier än svenska eller yrkessvenska. Arbetsförmedlingens ordinarie insatser och program som exempelvis extratjänster blir för svåra för deltagare som inte klarar språkraven. Utöver bristande språkkunskaper har deltagarantal påverkats av att personer haft outredd psykisk och fysisk ohälsa i högre utsträckning än förväntat.

En ytterligare erfarenhet är att kompetenshöjande insatser mot arbetsgivarna och mot handläggarna med matchningsansvar behövs för att öka jämställdhet på arbetsmarknaden. I projektet Jämställd etablering har Arbetsförmedlingen testat och utvärderat en matchningsinsats som har utformats för att kunna matcha arbetssökande som varit kort tid i Sverige och står långt från arbetsmarknaden. Den aktiva styrningen att prioritera kvinnor har lett till mer jämställda utfall i projektresultat. Flera projekt arbetar för att motverka könsuppdelad arbetsmarknad och förbättra fördelningen av insatser som erbjuds arbetssökande oavsett på kön. Det är vanligt att fler män än kvinnor blir anvisade till projekten. Män har generellt fler deltagartimmar i projekten än kvinnor. En anledning kan vara att män till större del

deltar i gruppaktiviteter, vilket genererar fler timmar. Flera projekt upplever att det är svårt att rekrytera kvinnor till projekten utan att aktivt söka upp dem. Utvärderingar har visat att projekt, trots jämställdhetsmål, saknar verkningsfulla strategier för att locka och behålla fler deltagande kvinnor. Fokus på hela familjesituationen har dock underlättat deltagarnas medverkan i insatser, liksom könsuppdelade workshops om rättigheter och möjligheter i arbetsliv och vardagsliv i Sverige.

De arbetsförmedlare som arbetar i projekten har tillgång till könsuppdelad statistik över deltagare och resultat samt uppmanats att arbeta med lika många män och kvinnor. I projektet Jämställd etablering styrs exempelvis matchningsinsatsen aktivt mot att hela tiden prioritera arbetssökande som står längre från arbetsmarknaden, vilket tenderar att till stor del vara synonymt med att prioritera kvinnor. Urvalet i rekryteringen ser till att kvinnor blir inkluderade och undviker att subjektiva bedömningar baserade på könsstereotypa föreställningar ligger till grund för beslut.

4.8 Extern samverkan

Arbetsförmedlingen har under 2021 haft ett stort fokus på att hitta former för en fungerande samverkan inom ramen för socialfondens uppdrag. Samarbete mellan kommuner och leverantörer utgår från den arbetssökandes behov i syfte att korta tiden i arbetslöshet. Utifrån Arbetsförmedlingens uppdrag inom arbetsmarknadspolitiken ansvarar myndigheten för att skapa en infrastruktur för att möjliggöra kontaktvägar mellan kommuner och leverantörer.

På operativ nivå möjliggör samverkan inom socialfonden ett individorienterat och helhetsinriktat arbetssätt. Ofta har projekten organiserat myndighetsgemensamma och multikompetenta team över organisationsgränserna. Den arbetssökande ska få maximalt nyttjande av resurser hos de samverkande organisationerna för att inte slussas mellan olika system och snabbare komma i arbete eller utbildning. Samverkan hjälper deltagaren att förstå de olika organisationernas uppdrag och ger medarbetaren en tydlighet kring var deltagaren kan få stöd i ärenden som inte hör till den egna organisationens ansvarsområde.

Systematiska arbetsmetoder och utarbetade samarbetsformer krävs för att individen ska få rätt stöd. Arbetsförmedlingen har ett uppdrag att samverka med kommunerna och finansiering från socialfonden förstärker den. Vissa projekt har kopplingar till överenskommelser om fördjupad samverkan på lokal och regional nivå, exempelvis lokala jobbspår och DUA-samarbeten. Där är målsättningen att samtidigt lösa långsiktiga strategiska frågor som kompetensförsörjning och arbetssökandes direkta behov av arbetsmarknadspolitiska insatser.

Arbetsförmedlingen bidrar i lokal- och regional samverkan med expertis i flera projekt vilket underlättar för att bedriva verksamhet och därigenom förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Arbetsförmedlingens deltagande kan i de fallen begränsas till att myndigheten är med i projektets styrgrupp eller i en referensgrupp. Den här typen av projekt har blivit allt vanligare de senaste åren då

Arbetsförmedlingen haft svårt att gå in med medfinansiering och delta i operativa samverkansprojekt med deltagare.

På strukturell nivå är socialfondsprojekt särskilt relevanta vid komplexa uppdrag som etableringen av nyanlända på arbetsmarknaden där det krävs systematisk samverkan med kommuner och andra aktörer. Arbetsförmedlingen har med hjälp av projekten utvecklat samverkan med kommuner och regioner, men samverkansformen behöver vidareutvecklas för att bli en del i myndighetens ordinarie samverkansstruktur, exempelvis genom samverkansavtal, gemensam planering för arbetssökande och myndighetsgemensamma personalteam. Inom vissa områden finns behov av individsamverkan, exempelvis inom vården, där kan det vara svårt för Arbetsförmedlingens ordinarie verksamhet att klara av samarbete medan det är möjligt inom ramen för socialfondens projekt.

Kundval Rusta och matchprojektet har samlat erfarenheter av extern samverkan. Arbetsförmedlingen, kommuner och leverantörer står gemensamt inför förändrade förutsättningar och förhållningssätt. Projektet har identifierat att kommunerna behöver få en bättre förståelse för vad Rusta och Matcha-tjänsten och samverkan i den reformerade myndigheten innebär. Projektet har därför genomfört ett webinarium för kommunerna i samarbete med berörda enheter och avdelningar på Arbetsförmedlingen samt med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Projektet har bidragit med stödmaterial för dialog för att få samsyn inför införandet av Rusta och Matcha, samt vad utfasningen av tjänsten stöd och matchning innebär.

Arbetsförmedlingens erfarenhet är att samverkan med kommunerna kan fungera olika på strategisk- respektive operativ nivå, men grunden är en förståelse för varandras uppdrag och en vilja att arbeta tillsammans kring de arbetssökande. Exempel på framgångsrika initiativ är att vissa kommuner bjudit in Arbetsförmedlingen och leverantörer till gemensamt möte för att informera om kontaktvägar in till kommunen. Samordning av kommunala verksamheter så som ekonomiskt bistånd, vuxenutbildning och arbetsmarknadsenheter underlättar samarbetet. Skapandet av mötesplatser utöver individsamverkan i syfte att gemensamt hitta former för samarbete har också varit en framgångsfaktor. Ytterligare ett gott exempel är när kommuner anordnar regelbundna digitala nätverksträffar med samtliga aktörer som finns till stöd för den arbetssökande kan informera och skapa en dialog utifrån det individuella behovet. Arbetsförmedlingen strävar efter att skapa en struktur för samverkan i ordinarie verksamhet både på strategisk och operativ nivå och genom arbetet som myndigheten utför tillsammans med kommuner och leverantörer. I samverkan finns förväntningar från involverade parter på bestående organisatoriska och strukturella förändringar som kan vara svåra att uppnå. Det är svårt för kortvariga projekt att lösa strukturella samverkansutmaningar.⁷

⁷ Effektvärdering av Socialfondsprogrammet 2014–2020 – Slutrapportering; bildspel från Sweco

4.9 Arbetsförmedlingens medverkan i React EU

Enligt EU-förordningen⁸ ska React-EU användas för att tillhandahålla stöd för främjande av krisåtgärder i samband med covid-19-pandemin.

Svenska ESF-rådet har tilldelat Arbetsförmedlingen React-EU medel inom ramen för nuvarande socialfondsprogram för att förstärka den nationella arbetsmarknadspolitiken. Arbetsförmedlingen har kontinuerligt haft dialog med Svenska ESF-rådet i förberedelserna inför myndighetens hantering av uppdraget att nyttja React-EU medel.

Lärdomar från Arbetsförmedlingens React-EU är att den upparbetade projektstruktur för att erbjuda insatser genom upphandlade aktörer kommer vara till nytta i kommande socialfondsprogram plus för programområde B. Det finns behov av att utveckla ett IT-stöd för projektkodning för att klara uppföljning och redovisning i kommande socialfondsprojekt. En ny modell för redovisning av React-medel har tagits fram.

4.10 Nationellt socialfondsprogram 2021–2027

Arbetsförmedlingen har under 2021 varit aktiv i förberedelserna inför det kommande svenska socialfondsprogrammet plus för perioden 2021–2027. Myndigheten har deltagit i tvärgrupper för programområde A och B, som Svenska ESF-rådet har organiserat i syfte att förbereda Arbetsförmedlingens medverkan i programmet.

Arbetsförmedlingen har gjort en rättslig bedömning att det är möjligt att använda socialfondsmedel till insatser inom ramen för lagen om valfrihetssystem (LOV), lagen om offentlig upphandling (LOU) och i egen regi.

5 Slutsatser och framåtblick

Arbetsförmedlingens medverkan i socialfondsprogrammet 2021 har påverkats av reformeringen, av ett större utbud av rustande och matchande tjänster genom fristående aktörer och av nytillkomna medel av React-EU. Samverkan och samordning kring individen som sker mellan kommun, andra myndigheter och Arbetsförmedlingen har också påverkats i hög grad utifrån reformeringen, lokala resurser och pandemiläget.

Strukturell samverkan behöver utvecklas utifrån att matchande och rustande insatser utförs i hög grad av fristående aktörer. Ett utvecklingsarbete pågår med bland annat Sveriges kommuner och regioner (SKR) för att skapa tydlighet hur samverkan i projektform kan ske med kommuner och regioner.

⁸ React-EU 2020/2221

Myndighetens inriktningsdokument och ställningstagande om medverkan i externt finansierade projekt har bidragit till ökad tydlighet och samsyn gällande vilka projekt som Arbetsförmedlingen medverkar i. Arbetsförmedlingens medverkan i externägda socialfondsprojekt har minskat i samband med att fristående aktörer rustar och matchar arbetssökande till de lediga jobben. Reformeringen ställer nya krav på vilka projekt Arbetsförmedlingen kan medverka i.

Myndigheten har dragit lärdomar från projektet Kundval Rusta och matcha för att utveckla upphandlade tjänster. Lärdomar från projektet Trygg rekrytering har bidragit till myndighetens interna strategi med jämställdhetsintegrering. Erfarenheter från projektet Kundval Rusta och matcha och Kickstart React-EU kommer tas tillvara i den reformerade myndigheten och bidra till att tydliggöra Arbetsförmedlingens förutsättningar till medverkan i socialfonden plus.

Finansieringslösningen genom socialfonden har bidragit till att Nationella samordningskontoret (NSK) kunnat utveckla Eures-uppdraget och inkludera privata medlemsföretag i nätverket. Metoder för nätverkande, verksamhetsplanering och uppföljning har tagits fram. NSK har tagit fram och utvecklat kommunikationsverktyg samt kompetensutvecklingsinsatser för medlemmarna i nätverket i syfte att stärka rekryteringsmöjligheterna över gränserna i Europa.

En fortsatt finansiering genom ESF-rådet kommer att kunna stödja NSK att fortsätta utveckla sitt uppdrag. Bland annat genom att utöka nätverket med ytterligare företag inom rekryteringbranschen, stärka förutsättningarna för rekrytering inom Europa och bidra till kompetensförsörjning i Sverige.

Det nationella socialfondsprogrammet för Sverige kommer att kunna finansiera insatser för att minska arbetslösheten och för att främja kompetensutveckling och livslångt lärande under åren 2021–2027. Myndigheten fortsätter ha en aktiv dialog med Svenska ESF-rådet för att möjliggöra en effektiv medverkan i det nya programmet. Även former för samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner, regioner, arbetsmarknadens parter, ideella organisationer och arbetsgivare, behöver anpassas till en reformerad arbetsmarknadspolitik.